

Ajakirjandus ei ole kohus ega süütegude paralleelmenetleja

Vastulause 6. juulil 2020 ajalehes Postimees avaldatud Mart Raudsaare kolumnile "Ajakirjandus ei ole kohus" ja Priit Pulleritsu artiklile „Estoonlased lahkavad Aivar Mäed tabanud süüdistuste tagamaid“.

Avalikustatud ohvri esindajana kinnitan, et Lisanna Männilaan ei ole algatanud Aivar Mäe juhtumina tuntud teema kajastamist ajakirjanduses ega pea mingit ristsõda oma endise ülemuse vastu. Tal on õigus anda hinnanguid enda poolt kogetule vastavalt oma arusaamadele väärkast töökeskkonnast ja kohastest töösuhetest. Samuti on tal õigus omaenda läbielamistele, kannatustele ja aule.

6.juuli Postimehes avaldatud kolumnis seab peatoimetaja Mart Raudsaar tähtsaimaks mõtteks, et ajakirjandus ei ole kohus ja süüdistajatel on kohustus tõendada Aivar Mäe süüd. Samas lehes lahatakse Aivar Mäe süüdistuste tagamaid, milles jagatakse oletusi, antakse tõlgendusi ja tehakse järeldusi muuhulgas äsja alustatud väärteomenetluses tunnistajatena ülekuulatud isikute küsitlemise kaudu. Nii on kahetsusväärset peatoimetaja juhtpõhimõtted vastuolus ajalehe enda tegevusega.

Eestis mõistab õigust tõepoolest kohus. Kriminaalmenetluses, milleks on ka väärteomenetlus, on süüdistajaks riik uurimisasutuse kaudu. Kuna Aivar Mäe asjas leidis Politsei- ja Piirivalveamet, et on piisavalt põhjust alustada väärteomenetlust, siis ongi asutud koguma tõendeid selgitamiseks, kas Aivar Mäe tegevuses on süüteokoosseis karistusseadustiku tähenduses või ei. Muuhulgas kuulatakse üle ka tunnistajaid. Seda, millega uurimine lõppeb, kas jõuab asi ka kohtusse ja saab lahenduse kohtuotsuse näol või lõpetatakse juba varem, me keegi veel ei tea. Sellega läheb aega. Üks asi on selge, ka tegelikult on nii, et ajakirjandus ei asenda kohut ega vii läbi kohtueelseid uurimistoiminguid. Seepärast pean lubamatuks olukorda, kus paralleelselt uurimisega küsitleb ajakirjanik tunnistajaid ja avaldab valikuliselt nende poolt öeldut. Järelikult uuritakse sihikindlalt, kes on uurija poolt väljakutsutud ja mida ta võiks teada. Minu isiklikul hinnangul mõjutatakse nii veel üle kuulamata tunnistajate ütluste objektiivsust ning vääratakse võimalike ohvrite soovi oma õiguste kaitseks.

Eestis mõistab õigust tõepoolest kohus.

Ma ei usu, et maailma muudab paremaks ajakirjandus, mille kaudu seksuaalse alatooniga ahistamises ohvriks olemine on tehtud nagu häbiasjaks. Kui ohver ei ole kohe ja selgesõnaliselt ülemusele ja

arvamus.postimee...
07.07.2020 11:17
vandeadvokaat
Maria Mägi-Rohtmets
8000

Aivar Mäe

teistele töökaaslastele selgeks teinud, et tema jaoks töökeskkonnas seksuaalse alatooniga naljad ja naer ja keha patsutused ei ole sobivad, siis peab ohver olema sellega leppinud, nagu paljude aastate jooksul paljud teisedki. Kui ohver julgeb siiski avaldada, mida tema iseendaga seotult tundis ja kuidas hindas, siis on ta valelik ning ihub kättemaksu. Kättemaksu motiivi, olgu see kui nõrguke tahes, leiab kuidagi ikka.

Postimehe peatoimetaja kolumnist nähtuvalt peab ajakirjandus Eesti ühiskonna vaimse tervise huvides lahkama ka ohvri isikut ja tagama tasakaalu avaliku elu tegelaseks oleva mõjuvõimsa ülemuse ja ennast ahistamise ohvrina tundvate alluvate vahel.

Omapärane põhjendus muidugi, kuna just sellise suhte tasakaalust väljas olemise pärast ongi meie õigusesse kirjutatud võrdõiguslikkust tagavad sätted ning ajakirjanduseetikasse põhimõtte, mille kohaselt mida kõrgem on avaliku elu tegelase positsioon, seda madalam on tema maine kaitstuse lävi ning mitte avaliku elu tegelaseks olevaid ohvreid üldjuhul avalikkuse jaoks ei identifitseerita. Postimees identifitseeris ja mis seal ikka, elas ohver need tavaks saanud naljad ja naerud ja muudki üle, eks elab ta avalikes huvides sellegi läbi ja üle.

Eks avaldatud artikkel on ka ohvritele toeks, avades tsitaatide abil aastatepikkuselt tavapäraseks kujunenud käitumis- ja sõnakasutuse mustri, andes ülevaate mitmetähenduslikest ja joviaalsetest töötajate poole pöördumistest, ettepanekutest veeta esimene öö ja teha kaks pluusinööpi lahti jne. Selleks, et kirjeldatud kõikide poolt mõistetavaks mõnusaks naljaks pisendada, peaks astuma õiguskorras pika sammu tagasi. Selleks aga, et mõista kehtivaid lubatavuse piire, peaks teadma, et töötaja ahistamine pole üksnes karistusseadustikus kriminaliseeritud tegu, vaid piisab ka sõnade vääritud lennutamisest. Nii on siis väljaspool väärteomenetlust küsimuste ring koomale tõmbunud..

Nagu artiklist tunda, siis kohtukaalu tasakaalustavat tõde ajakirjanduses ei mallata siiski oodata ja nii kallutatakse omal valikul inimeste oletuste, tõlgenduste ja subjektiivsete hinnangutega loodud lahkamist endale sobivama tõe poole.

Paratamatult tundub, et ajakirjandusel on siin omad huvid olla teemas päevapiltnikuna pildis.

Kuni algatatud väärteomenetluse lõpuni ei anna Lisanna Männilaan ühtegi kommentaari. Eesti ühiskonna vaimse tervise huvides palun kõikidel jääda ausaks ja väarikaks iseenda ja õiguskaitse vastu! Ainult seeläbi on lootust saavutada tasakaal.